

FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

RENDES TAGSÁGRA AJÁNLJA

Benkő Elek

1954-ben született Kolozsváron. 2003 óta az MTA doktora, 2016-tól levelező tagja. Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézetében kutató professzor. Szűkebb szakterülete a középkori Magyarország régészete és története.

A magyar középkori régészet vezető kutatója, a tudományos élet aktív szervezője. Kiemelkedőek *A középkori Keresztúr-szék régészeti topográfiája* című műve, valamint a középkori Székelyföld mezővárosairól, bronzművességéről, az udvarházakról és a nemességről, a harangöntésről és a zarándokjelvényekről, illetve a rovásírásról (társszerzőkkel) írt könyvei. Külön említendő részvétele és szerkesztői munkája *A középkor és a kora újkor régészete Magyarországon* és az *In medio regni Hungariae* című tanulmánykötetben. Külső alapító tagja az ELTE régész doktori iskolájának, 2012 óta önálló doktorátusvezető romániai egyetemeken. Kuzsinszky Bálint-éremmel, Ipolyi Arnold- és Entz Géza-díjjal tüntették ki. Székelykeresztúr város díszpolgára.

Ajánlók:

Bálint Csanád, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Borhy László, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Galavics Géza, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Szabó Miklós, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Zsoldos Attila, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Kövér György

1949-ben született Hajdúböszörményben. 2016-tól az MTA levelező tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Történeti Intézet Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a gazdaság- és társadalomtörténet.

2016, vagyis levelező taggá választása óta is lankadatlan a tudományos munkássága, ezt egészében 14 könyv (ebből három idegen nyelvű) és 235 MTMT-ben regisztrált publikáció (a h-indexe 16) fejezi ki beszédes módon. Iskolateremtő tudósként ma is ő vezeti az ELTE Társadalom- és Gazdaságtörténeti Doktori Programot. Sokrétű tudományos munkássága felöleli a gazdaság- és társadalomtörténet, valamint a historiográfia területét. Számos szakmai szervezet vezetője volt a múltban, és ma is több akadémiai bizottság tagja. Őszinte meggyőződéssel javasoljuk a nemzetközi rangú iskolateremtő tudós megválasztását az MTA rendes tagjává.

Ajánlók:

Frank Tibor, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Gyáni Gábor, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Orosz István, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Romsics Ignác, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Zsoldos Attila, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

LEVELEZŐ TAGSÁGRA AJÁNlja

Demetrovics Zsolt

1971-ben született Budapesten. Az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar Pszichológiai Intézet egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a pszichológia.

A szenvedélybetegségek pszichológiai alap kutatásában és a társadalomtudományokkal ötvözött alkalmazott kutatásában nyújt átütő teljesítményt. Korán felfutó, közel 30 éves munkásságát jellemzi az addiktológia pszichológiai elmélyítése, korábban nem vizsgált populációk és mellőzött jelentkezési formák bevonása a kutatások látókörébe, különös tekintettel a hazai droghasználati mintázatok jellegzetességeire, valamint az új pszichoaktív szerek terjedésére. Hazai és nemzetközi szerepének meghatározó vonása a viselkedési addikciók bevonása a tudományterület rendszeres és komparatív vizsgálataiba. Nemzetközi szerepét tükrözi a 2016-ban megszületett International Society for the Study of Behavioral Addictions nemzetközi tudományos társaság elnöki posztja. Önálló és szerkesztett kiadványainak, többszerzős, impaktfaktoros közleményeinek gazdagsága szembeötlő (impaktfaktora 811, a rá vonatkozó idézetek száma 6900, h-indexe 42). Nagy hatású oktató, témavezetésével 20 fő szerzett PhD-fokozatot. 2014–2021 között az ELTE PPK dékánja, 2016–2021 között a Pszichológiai Doktori Iskola vezetője. Kiemelkedő és elismert kutatómunkáján, valamint sokrétű egyetemi oktatói, vezetői tevékenységén túlmenően az elmúlt években kiemelkedően po-

zítív szerepet játszott a pszichológus szakma összképének alakításában, nagyban segítette kortársai és a fiatalabb generációk szakmai munkáját és előrehaladását, a szakmai közéleti fórumok felfrissülését és harmonikus működését.

Ajánlók:

Csépe Valéria, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Frank Tibor, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Glatz Ferenc, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Hunyady György, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Kovács Ilona, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Pléh Csaba, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Farkas Katalin

1970-ben született Budapesten. Az MTA doktora. A Central European University (Bécs, Ausztria) egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az elmevilésfilozófia és ismeretelmélet.

Írásai a nemzetközi irodalomban megkerülhetetlen hivatkozási pontok a mentális tartalmak külső és belső meghatározásáról folytatott vitában. A kortárs analitikus filozófiában az intencionalitást a fenomenális tulajdonságokból eredeztető iskola jelentős képviselőjeként jegyzik. Az észlelési tapasztalat természetéről szóló vitákban az úgynevezett konstruktivista elmélet fő kortárs képviselőjeként hivatkoznak rá. Alapító tagként, majd tanszékvezetőként fontos szerepet játszott a CEU-n a filozófia szak megteremtésében (amely évek óta a világ legjobb 100 filozófiaprogramjában szerepel). 2012 óta az Academia Europaea tagja, 2020 óta a European Society for Analytic Philosophy elnöke.

Ajánlók:

Kelemen János, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Pléh Csaba, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Radnóti Sándor, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Hermann Róbert

1963-ban született Székesfehérváron. Történész, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnokának tudományos helyettese, egyben a Károli Gáspár Református Egyetem professzora és Történettudományi Doktori Iskolájának vezetője, valamint a Veritas Intézet témacsoport-vezetője. Szűkebb szakterülete az

1848–49-es forradalom és szabadságharc hadtörténete, Görgei Artúr élete és emlékezete.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc termékeny és elismert kutatója. Egyetemi doktori disszertációjában, melyet 1995-ben védett meg, az 1849-es abrudbányai tragédiáról és Hatvani őrnagy abban játszott szerepéről értekezett, új forrásokat is bevonva elemzésébe 2009-ben 100 százalékos támogatással elfogadott akadémiai doktori disszertációját pedig a honvédseregről és annak fővezéreiről írta. A két időpont között a szabadságharc számos részletének feldolgozásával gyarapította ismereteinket, és közel félezer oldalon megírta annak modern szellemű, átfogó katonai történetét is (*1848–1849. A szabadságharc hadtörténete*, 2001). Az utóbbi években érdeklődése kiegészült a hadtörténetírás történetével, továbbá Görgei Artúr életpályájának vizsgálatával. 2021 nyaráig 879 közleménye jelent meg, amelyekre 753 független hivatkozást kapott.

Ajánlók:

Borhy László, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Frank Tibor, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Orosz István, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Romsics Ignác, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Lővei Pál

1955-ben született Budapesten. 1974–1979 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi és Bölcsészettudományi Karain tanult, ritkaságszámba menő matematikus-művészettörténész szakpárosítással. 1981-ben szerzett művészettörténetből egyetemi doktori címet, 1997-ben pedig művészettörténeti PhD-t. 2010 óta az MTA doktora. Szakterülete: középkori kőfaragás, síremlékek, kőanyagok; a műemlékvédelem elmélete és módszerei.

Egyik legszélesebb látókörű magyar művészettörténész, aki a művészet több ágára és korszakára kiterjedő tudását alapvetően a műemléki terület kutatójaként szerezte. Biztonsággal mozog a középkori építészet, a kőfaragás, valamint a műemlékvédelem történetének, metodikájának és gyakorlatának világában. Doktori dolgozata a középkori magyarországi síremlékek *corpusa*, egyben a magyar és közép-európai történelem másképp el nem érhető információinak gazdag tárháza is. Méltán tartja őt a nemzetközi szakma a terület közép-európai specialistájának. Pályájának kiemelkedő vonása az interdiszciplinaritás, nyitottsága a genealógia, a heraldika, az archontológiai kutatások felé, amelyet a modern természettudomány képviselőivel nagyon eredményes együttműködés egészít ki a középkori „vörösmárvány” emlékek kőanyagának izotópos geokémiai vizsgálatában. A kö-

zép-európai térség gótikus és reneszánsz kőfaragványainak anyagvizsgálatával lehetővé vált a kőbányák földrajzi elhelyezkedésének meghatározása, ami új horizontot nyitott a gazdaság- és művészettörténeti kutatásban. Módszertani következetességének eredményeit újabban a BTK Középkori Magyar Gazdaságtörténet „Lendület” Kutatócsoportja „fedezte fel”; a velük való együttműködés inspirálja kutatásainak *Porfir, kő, márvány. Kőanyagok, kőfaragók, kőberakások a középkori Magyarországon (Művészettörténet és gazdaságtörténet)* c. monografikus összegezését. Munkássága a modern magyar művészettörténet-írás egyik leginkább figyelemre méltó példája.

Ajánlók:

Benkő Elek, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Galavics Géza, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya*
Gyáni Gábor, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Radnóti Sándor, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Solymosi László, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Tomka Béla

1962-ben született Salgótarjánban. Az MTA doktora. Történész, a Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanára. Szakterülete Európa 20. századi története.

A Szegedi Tudományegyetemen 1989 óta dolgozik, jelenleg a Jelenkortörténeti Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, a Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi Doktori Program és 2019 nyara óta az MTA–SZTE–ELTE Globalizációtörténeti Kutatócsoport vezetője. 1992 óta az *Aetas* történettudományi folyóirat szerkesztőségi tagja. 2010-től az amszterdami székhelyű International Social History Association elnökségi tagja. 2016 óta a Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesület elnöke.

A bank-ipar viszonyt a hagyományos finánctóke-tézissel szemben újraértékelő PhD-disszertáció után (*Érdek és érdektelenség: a bank-ipar viszony a századforduló Magyarországon, 1892–1913*, 1999) ő írta az első modern szemléletű magyar banktörténeti összefoglalót. A századfordulótól fordult érdeklődése az összehasonlító kelet-európai társadalomtörténeti kutatás felé. A családfejlődésről, a szociálpolitikáról, a jóléti államról (*Welfare in East and West: Hungarian Social Security in an International Comparison, 1918–1990*, 2004) szóló monográfiák eredményeit

* Lővei Pál levelező tagságra jelölése, épp úgy, mint 2018-ban, most is Marosi Ernő akadémikussal közös egyetértésben és megfogalmazásban történt. Ám betegsége, majd halála (2021. július 9.) már nem tette lehetővé, hogy az ajánlást ő is ellássa kézjegyével.

az interdiszciplináris látásmód jegyében összegezte *A Social History of Twentieth-Century Europe* (2013) című, az egész kontinens társadalomtörténetét átfogó szintézisében. Legújabb munkájában a fogyasztás és az életminőség 1945 utáni alakulását vizsgálta (*Austerities and Aspirations: A Comparative History of Growth, Consumption and Quality of Life in East Central Europe since 1945*, 2020).

Ajánlók:

Gyáni Gábor, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Kövér György, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Orosz István, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Rainer M. János, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Romsics Ignác, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Tusor Péter

1967-ben született Gödöllőn. 2014 óta az MTA doktora. Tudományos tanácsadó, az MTA–PPKE Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport vezetője; a Pázmány Péter Katolikus Egyetem habilitált docense. Szűkebb szakterülete a kora újkor és az egyháztörténet.

Vizsgálatainak középpontjában a 17. századi történelem egyház/diplomácia/politika-, illetve művelődéstörténeti jellegű kutatása áll. Főleg a kora újkori pápaság és Magyarország sokdimenziós kapcsolatrendszerét tárja fel. Latin nyelvi és paleográfiai felkészültsége, bécsi, itáliai levéltárakra is kiterjedő forrásismerete feltáró és alapkutatási jelleget ad történészi munkásságának. A történettudomány klasszikus és modern módszereit egyaránt hasznosítja. Kutatási eredményei többek között módosították az irodalomtudomány Gyöngyösi-kánonját és a Pázmány-ikonográfiát. A 17. századi magyar egyházi elitre irányuló életrajzi kutatásai a vatikáni forrásanyag alapján jelentősen bővítették ismereteinket a kora újkori magyar történelemről. A pápaság- és egyháztörténet 1500–1950 közötti intézményi jogfolytonosságának köszönhetően egyaránt hozzáértően dolgoz fel késő középkori, illetve 19–20. századi témákat is. Tudományszervezési képességeit két általa alapított és szerkesztett tudományos szakkönyvsorozat bizonyítja (*Collectanea Vaticana Hungariae*, 2004– és *Collectanea Studiorum et Textuum*, 2015–; open access: institutumfraknoi.hu). A 2012-ben az MTA Lendület Program keretében alapított, 2017-től az MTA támogatott kutatóhelyi program keretei közt működő, jórészt korábbi egyetemi tanítványaiból álló kutatócsoportja a névadó Fraknói Vilmos egyháztörténeti munkásságát folytatja. Egyúttal igyekszik ellátni az MTA 1948-ban megszüntetett Római Történeti Intézeti Bizottsága feladatait.

Ajánlók:

Bálint Csanád, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Kovács Ilona, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Solymosi László, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

TISZTELETI TAGSÁGRA AJÁNLJA

Robin I. M. Dunbar

1947-ben született Liverpoolban (Egyesült Királyság). Brit antropológus és evolúciós pszichológus, PhD, a University of Oxford Department of Experimental Psychology egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a főemlősök, ezen belül az ember társas gondolkodásának kutatása.

„Társas agy” elméletében az emberré válás döntő mozzanata a társakra vonatkozó érzelmi és tudásrendszerek megjelenése. Megmutatta, hogy a főemlősöknél összefüggés van a neokortex arány és az együtt élő csoportok nagysága között, ami a humán csoportok méretére az ún. Dunbar-számot adja. A különböző méretű emberi kapcsolati hálók összefüggenek az érzelmi beruházással, a ráfordított idővel, az empátiával és a társas emlékezeti működésekkel; biológiai korrelátumaik az endorfinrendszer, az amigdala és a szociális agyterületek. Dunbar a kapcsolatok egyéni eltéréseit, a modern technológiai kapcsolattartás és az evolúciós örökség kölcsönhatását is tisztázta.

Ajánlók:

Kertész János, az MTA rendes tagja, Fizikai Tudományok Osztálya
Nyíri J. Kristóf, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Pléh Csaba, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Ansi Halmesvirta

1956-ban született a finnországi Kiuruvesiben. Történész, a University of Jyväskylä professor emeritusa. Szakterülete Európa újkori története és a hungarológia.

Korszakának és témáinak nemzetközileg elismert kutatója. 1995 és 2014 között az egyetemén belüli Hungarológia Intézet, 1999–2001-ben a Történeti Intézet igazgatóhelyettese, 2001-től 2016-ig a Nemzetközi Hungarológiai Társaság vezetője tagja volt. Eredményei közül kiemelkedik a finn nép és kultúra brit megíté-

lésének feltárása; Finnország történetének magyar nyelvű bemutatása; valamint Kádár János és Urho Kekkonen 1956 és 1989 közötti politikájának összehasonlítása. Utolsó nagy munkájában Bibó István szellemi örökségének feltérképezésére vállalkozott.

Ajánlók:

Gyáni Gábor, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Kövér György, az MTA levelező tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya

Romsics Ignác, az MTA rendes tagja, Filozófiai és Történettudományok Osztálya